

Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksestä laiksi vuodelta 1989 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 31 päivänä maaliskuuta 1989 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 40 laiksi vuodelta 1989 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina esittelijä Pekka Humalto sosiaali- ja terveysministeriöstä, vanhempi budjettisihteerinä Paavo Kytömäki valtiovarainministeriöstä, osastopäällikkö Antti Arola kansaneläkelaitoksesta, kirkkoneuvos Matti Halttunen kirkkohallituksesta, asiamies Johan Åström Suomen Työnantajain Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen Liiketyönantajain Keskusliitosta, virkaehtoasiainsihteerinä Bjarne Andersson Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, sosiaali- ja toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, koordinoitsihti Reijo Vuorento Suomen Kaupunkiliitosta, toimistopäällikkö Vilho Vätilä Suomen Kunnallisliitosta, varatuomari Erik Nylund Finlands svenska kommunförbundet ja varatoimitusjohtaja Kari Heikkilä Suomen Yrittäjien Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että vuodelta 1989 suoritettava työnantajan sairausvakuutusmaksua korotettaisiin 0,25 prosenttiyksiköllä 1 päivästä toukokuuta 1989 31 päivään joulukuuta 1989.

Työnantajan sairausvakuutusmaksun korotus merkitsee yritystoiminnalle noin 250 miljoonan markan lisämaksuja.

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 1989

Esitys liittyy hallituksen lisätoimenpiteisiin vakaan taloudellisen kehityksen turvaamiseksi ja lainmuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 1989.

Sosiaalivaliokunta toistaa mietinnössään n:o 25/1988 vp., n:o 15/1987 vp., n:o 25/1986 vp. ja n:o 27/1985 vp. lausumansa kannan, että kuntien esitetyllä menettelyllä korkeammiksi tulevat välilliset työvoimakustannukset vaikeuttavat kunnallisten palvelujen kehittämistä. Valiokunta edellyttää hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuja koskevan järjestelmän kehittämiseksi siten, että se kohtelee valtiota ja kuntia tasapuolisesti yksityisiin työnantajiin nähden ja seurakuntia kuntiin nähden, sekä siten, että menettelyyn ei sisälly kunnallisten palvelujen kehittämisen kannalta haitallisia vaikutuksia.

Valiokunta edellyttää hallituksen antavan pikaisesti esityksen, jolla työvoimavaltaisten yritysten asemaa parannetaan uudistamalla nykyisin palkkaperusteisina kerättävien sosiaaliturvamaksujen järjestelmää. Samalla on huolehdittava siitä, ettei sosiaaliturvan rahoitus vaarannu.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä sosiaalivaliokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinari, varapuheenjohtaja Louvo ja jäsenet Alaharja, Alaranta, Kankaanniemi, Koistinen,

Kärhä, Mäkipää, Nordman, Paavilainen, Rantanen, Rinne, Stenius-Kaukonen, Taina, Törnqvist ja Väistö sekä varajäsen Andersson.

Vastalauseita

I

Hallituksen esityksessä ehdotetaan äskettäin tehdyn revalvaation jälkitoimenä hallituksen päätöksen mukaisesti työnantajan sairausvakuutusmaksun korottamista määräaikaaisesti 0,25 prosenttiyksiköllä toukokuun alusta vuoden loppuun. Hallituksen esityksen toteuttaminen merkitsee noin 250 milj. markan lisäverotaakan säilyttämistä työnantajatahon maksettavaksi. Erityisesti korotus koskettaa pieniä ja keskisuuria työvoimavaltaisia yrityksiä.

Hallitus perustelee toimenpiteitään vakaan taloudellisen kehityksen turvaamisella. Hallituksen toimenpiteet eivät kuitenkaan korjaa niitä kansantalouden ongelmia, joihin hallitus vetoaa lakiehdotuksen perusteluissa. Vaihutaseongelmaa helpottaisi pikemminkin kotimaisen tuotannon monipuolistaminen, mikä lisäisi kotimaista kysyntää ja parantaisi kotimaisen tuotannon kilpailuedellytyksiä. Hallituksen esitystä perustellaan myös sillä, että inflaatiokierre saataisiin katkaistuksi. Samalla hallitus edellyttää, ettei määräaikaista sairausvakuutusmaksujen korotuksia siirretä hintoihin. Tämä toivomus tuskin toteutuu, vaan kustannustason nousu siirtyy sellaisenaan hintoihin, mikä kiihdyttää inflaatiota päivänvastaista tavoitteista huolimatta. Vaikka sairausvakuutusmaksun korotukset ovat määräaikaista, on vaara, että ne jäävät pysyviksi.

Nykyisen hallituksen hallitusohjelmassa luvataan, että ”hallitus parantaa työvoimavaltaiten yritysten asemaa uudistamalla nykyisin palkkaperusteisina kerättävien sosiaaliturvamaksujen rahoitusjärjestelmää”. Hallitus toteuttaa nyt tätä ohjelmansa kohtaa juuri päivänvastaista ja esittää jälleen sairausvakuutusmaksun korottamista. Viime syksynähän hallitus edellisen kerran korotti sairausvakuutusmaksua 0,25 prosenttiyksiköllä.

Edellinen hallitus lupasi vuonna 1986 toisen lisämenoarvion yhteydessä, alennettaessa silloin työnantajan sairausvakuutusmaksua 0,5

prosenttiyksiköllä ja työnantajan kansaneläkemaksua samoin 0,5 prosenttiyksiköllä, että ”hallitus valmistelee olemassa olevien selvitysten pohjalta vaihtoehtoja työnantajan sosiaaliturvamaksun palkkasidonnaisuuden vähentämiseksi niin, että muutoksesta voidaan päättää vuoden 1988 tulo- ja menoarvion yhteydessä”. Tämä oli myös eduskunnan tahto. Nykyinen hallitus ei noudattanut edeltäjänsä päätöstä ja eduskunnan tahtoa, vaan korotti vuodelle 1988 sosiaaliturvamaksuja 0,25 prosenttiyksiköllä, mikä korotus säilytettiin vuodelle 1989 ja nyt ehdotetaan vuodelle 1989 uutta lisäkorotusta.

Vielä on syytä muistuttaa, että kuntien ja valtion välisessä järjestelyasiakirjamenettelyn mukaisessa pöytäkirjassa 24.8.1987 sovittiin, että alennetaan kuntasektorin työnantajan sosiaaliturvamaksua siten, että sen ja yksityisen sektorin välinen ero supistuu ja että ero poistetaan vuoden 1989 kuluessa. Kuntien ja valtion neuvottelumenettelyltä putoaa pohja ja luottamus, mikäli tehtyjä sopimuksia ei noudateta.

Työnantajan sosiaaliturvamaksu on vuonna 1988 ollut sekä kirkko- että kuntatyönantajalle muita työnantajia suurempi työttömyysturvaetuuksien veronalaistamisen johdosta. Tälle vuodelle hallitus on toteuttanut sairausvakuutusmaksun muuttamisen siten, että kirkkotyönantajan sairausvakuutusmaksu on suurempi kuin kuntasektorin sairausvakuutusmaksu. Tätä ehdotusta ei ole lainkaan perusteltu. Kunnat ja seurakunnat ovat kuitenkin työnantajina samassa asemassa. Näin ollen kuntia ja seurakuntia tulisi kohdella yhdenmukaisten periaatteiden mukaisesti. Tästä syystä myös seurakuntien sairausvakuutusmaksu tulisi saattaa samalle tasolle kuntasektorin sairausvakuutusmaksun kanssa ja molempia tulisi alentaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 1989

Juhani Alaranta
Matti Väistö

Annikki Koistinen
Toimi Kankaanniemi

II

Vuoden 1989 sosiaaliturvamaksuja käsiteltäessä ehdotimme porrastettua järjestelmää, jolla maksut eivät olisi rasittaneet pieniä ja työvoimavaltaisia yrityksiä nykyisellä tavalla.

Emme myöskään ole hyväksyneet sitä, että julkisen sektorin maksut ovat yksityisen sektorin maksuja suuremmat. Tässä yhteydessä eroa

voitaisiin supistaa niin, että maksuja ei koroteta julkisella sektorilla.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

vuodelta 1989 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan vuodelta 1989 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta 23 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1227/88) 2 § näin kuuluvaksi:

2 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), on säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksusta, peritään yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalla työnantajalla ja sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87), työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,20 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammikuuta ja 30 päivänä huhtikuuta 1989 välisenä aikana suoritettun ennakoperinnän alaisen palkan määrästä sekä 1,45 prosenttia työntekijälle 1 päivänä toukokuuta ja 31 päivänä joulukuuta 1989 välisenä aikana suoritettun ennakoperinnän alaisen palkan määrästä. Työnantajan sairausvakuutusmaksua peritään

kuitenkin valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin edellä mainitulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta ja kunnalliselta liikelaitokselta 2,45 prosenttia 1 päivästä tammikuuta (poist.) 31 päivään joulukuuta 1989 sekä kunnalta ja kuntainliitolta 3,70 prosenttia 1 päivästä tammikuuta (poist.) 31 päivään joulukuuta 1989 ja evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntain liitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta 3,95 prosenttia 1 päivästä tammikuuta (poist.) 31 päivään joulukuuta 1989 työntekijälle suoritettun ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

Voimaantulosäännös

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 14 päivänä huhtikuuta 1989

Marjatta Stenius-Kaukonen

Claes Andersson

